

Bijlage bij brief nr. 11121893

Overzicht van sectoroverleg over een gedragscode voor de toegang tot plantmateriaal dat wordt beschermd door een octrooi

Inleiding

In een motie (Kamerstukken II 2009/10, 27428, nr. 166) van Tweede kamerlid Jacobi is de regering verzocht een initiatief te nemen tot een dialoog met de stakeholders in de sector en de maatschappelijke organisaties om te komen tot een gedragscode waarin ook afspraken kunnen worden gemaakt over hoe om te gaan met eerder (te) breed verleende octrooien en hierover de kamer binnen een jaar te informeren. Om hieraan invulling te geven is een stuurgroep gevormd van groentezaadbedrijven waarin overleg wordt gevoerd om te komen tot genoemde gedragscode.

Doel van het overleg

Komen tot consensus over een werkbare oplossing om de toegang tot en het gebruik van al het biologisch materiaal en de commercialisatie van een hieruit ontwikkeld product mogelijk te maken.

Het gaat hier om biologisch materiaal waarin een geoctrooierde 'trait(s)' aanwezig is (zijn). Het gaat dus niet om kwekersrechtelijk beschermde rassen omdat deze voor iedereen toegankelijk zijn.

Deelnemers aan het overleg

Er nemen 11 veredelingsbedrijven deel aan het overleg, 3 beursgenoteerde bedrijven (Monsanto, Syngenta, Nunhems (Bayer)), een Franse coöperatie (Vilmorin), 4 middelgrote tot grote (familie)bedrijven (Bejo, Enza, Rijk Zwaan, Takii) en drie kleine familiebedrijven (Agrisemen, Holland Select, Popvriend).

Opzet van het overleg

De structuur van het overleg is als volgt. Er is een Stuurgroep, waarin alle bedrijven met één of meer personen vertegenwoordigd zijn. Deze Stuurgroep zet de lijn van het werk uit en neemt beslissingen over het werk. Deze Stuurgroep wordt voorgezeten door een onafhankelijk voorzitter gekozen door de groep. In eerste instantie was de heer Van Elsen voorzitter. Door zijn ziekte was er noodzaak tot selectie van een nieuwe kandidaat. De heer Van Winden is unaniem gekozen om deze taak over te nemen. Plantum NL voert het secretariaat voor de Stuurgroep.

Naast de deelnemers van de bedrijven neemt er ook een jurist van het advocatenkantoor Stibbe deel om te waken dat de discussie die gevoerd wordt omtrent een gedragscode mededingingsrechtelijk niet tot problemen leidt.

In de Stuurgroep hebben vertegenwoordigers van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie zitting als waarnemer.

Door de Stuurgroep zijn drie werkgroepen ingesteld. In deze werkgroepen worden specifieke onderdelen voor de gedragscode uitgewerkt, waarover vervolgens in de Stuurgroep besluiten worden genomen. De werkgroepen worden steeds voorgezeten door één van de deelnemende bedrijven. Een representatie van de deelnemende bedrijven neemt deel aan een werkgroep en er is een vertegenwoordiger van Stibbe aanwezig, ter voorkoming van mededingingsrechtelijke problemen.

Activiteiten van de werkgroepen

Werkgroep 1 bereidt een standpunt voor over de toegang tot biologisch materiaal dat is gedeponereerd in het kader van een octrooi(aanvraag). Hierbij staat ter discussie of biologisch materiaal dat is gedeponereerd bij een erkende depositaris in het kader van een octrooiaanvraag al voor de verlening van het octrooi toegankelijk is voor derden of na verlening van het octrooi.

Werkgroep 2 werkt aan een voorstel dat de toegang tot biologisch materiaal regelt met daarbij in acht nemend een aantal uitgangspunten die door de Stuurgroep zijn geformuleerd.

Werkgroep 3 stelt een definitie op over ‘regulated traits’ en ‘non-regulated traits’. Dit is noodzakelijk omdat er mogelijk voor de verschillende ‘traits’ verschillende afspraken moeten worden gemaakt.

Stand van zaken

De stand van de zaken van de werkgroepen is als volgt.

Werkgroep 1

De werkgroep is éénmaal bij elkaar gekomen en heeft een advies opgesteld over het moment waarop gedeponereerd materiaal beschikbaar komt voor veredeling door derden. Het advies was om veredeling toe te staan zodra het octrooi is verleend. Er hoeven dan nog geen commerciële rassen op de markt te zijn met de gepatenteerde ‘trait’.

Het advies is niet door de Stuurgroep overgenomen omdat niet alle partijen het eens waren met genoemd advies. Hier is verder overleg nodig om tot een door alle bedrijven gedragen advies te komen.

Werkgroep 2:

Werkgroep 2 heeft 6 maal vergaderd. Tijdens deze sessies zijn de hoofdlijnen voor een systeem ontwikkeld dat voldoet aan door de Stuurgroep geformuleerde uitgangspunten.

De meest wezenlijke kenmerken van het voorgestelde systeem zijn:

- Alle (grotere) groentezaadbedrijven participeren in de regeling om elkaar toegang te verlenen tot octrooien op biologisch materiaal volgens het principe “free access but not for free”. Ook anderen (zoals instituten, universiteiten, biotech bedrijven) kunnen toetreden tot de regeling.
- Via een op te richten “clearing house” wordt aan de participanten op verzoek direct een wereldwijde niet exclusieve licentie verleend onder FRAND voorwaarden (Fair, Reasonable and non-Discriminatory).
- Er wordt onderscheid gemaakt in drie categorieën ‘traits’:
 1. ‘Normal traits’
 2. ‘Golden traits’ (‘traits’ met een bijzonder hoge toegevoegde waarde)
 3. ‘Special traits’ (‘regulated traits’, waarbij sprake is van substantiële dereguleringskosten en aansprakelijkheidsrisico’s voor de licentiegever).

Over dit voorstel is nog niet in detail in de Stuurgroep gesproken omdat in werkgroep 2 door enkele bedrijven voorbehouden zijn gemaakt en discussie is ontstaan over enkele van de door de Stuurgroep geformuleerde uitgangspunten. De discussie gaat vooral over de reikwijdte van het systeem (Europa of wereldwijd, inclusief of exclusief regulated (GMO/Novel Food) traits) en over het systeem van vaststellen van de voorwaarden van de licenties.

Er zal nu in kleiner verband overleg worden gevoerd om tot overeenstemming te komen. Over de resultaten van dit overleg zal in de volgende Stuurgroep worden gerapporteerd.

Werkgroep 3:

De werkgroep heeft een document opgesteld over een definitie van 'regulated' traits.

Bij bespreking in de Stuurgroep bleek de definitie nog een aantal vragen op te roepen. Deze vragen zullen opnieuw door de werkgroep worden bekeken om zo tot een voor ieder aanvaardbare definitie te komen.

Conclusie

De beraadslagingen van de groentezaadbedrijven over een gedragscode zijn constructief. Echter er zijn nog enkele verschillen van inzicht tussen bedrijven, zoals hierboven aangegeven. Om tot een gedragscode voor de hele sector te kunnen komen moeten deze eerst worden opgelost, voordat verdere stappen gemaakt kunnen worden.

Er zal nu eerst in kleiner verband gekeken worden of de verschillen kunnen worden overbrugd. Naar verwachting zal dit najaar duidelijk worden of het sectoroverleg tot een werkbare oplossing is gekomen.